

NORGES HØYESTERETT

Den 29. januar 2008 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2008-00165-A, (sak nr. 2007/1621), straffesak, anke,

A (advokat Arild Dyngeland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Arild Oma)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Skoghøy**: Saken gjelder domfellelse for blant annet overtredelse av straffeloven § 132a første ledd bokstav a – påvirkning av aktør i rettsvesenet. Spørsmålet for Høyesterett er om tiltalebeslutningen inneholder en tilstrekkelig presis beskrivelse av det straffbare forhold.
- (2) Ved tiltalebeslutning 15. mars 2006 ble A, født 27. oktober 1964, av Statsadvokatene i Hordaland satt under tiltale ved Bergen tingrett for overtredelse av:

”I Straffeloven § 266, første ledd, jf tredje ledd
for med rettsstridig adferd eller ved å true med slik adferd, i uberettiget
vinnings hensikt, å ha tvunget noen til foreta en handling som voldte tap eller
fare for tap for han eller den han handlet for

Grunnlag:

En kveld i mai 2003 på felles bopel i X i Z, kom han inn på soverommet hvor B lå og sov sammen med deres felles datter. Mens han holdt en kniv i den ene hånden, ristet og dro han i B og fikk henne med seg inn i stuen. Der uttalte han at fristen for at hun tok opp et banklån til ham var ute, og at hun nå skulle få se hva som skjedde dersom hun gikk mot hans vilje. Deretter rispet han med kniven i en trelist og på en dør. B ble ved dette tvunget til å utføre en handling som medførte tap eller fare for tap for henne, idet hun følte seg svært truet og dagen etter tok opp et lån på kr. 20.000,- som hun så utbetalt til ham.

II Straffeloven § 132 a), første ledd a)

for ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig adferd overfor en aktør i rettsvesenet å ha opptrådt slik at det var egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med en straffesak.

Grunnlag:

I tidsrommet fra desember 2002 til 15. september 2005, blant annet på felles bopel i X og Y i Z, har han ved gjentatte anledninger uttalt til B at han skulle drepe henne og barna, og brenne ned huset dersom hun gikk til politiet og han kom i fengsel på grunn av det hun forklarte. Han har videre uttalt at han ikke kom til å bry seg om at politiet la ned forbud mot å oppsøke B, dette fordi han kun trengte å komme seg til henne en gang for å få gjort det han skulle med henne, og at dersom han kom i fengsel ville han ta B når han kom ut igjen. Dette var utsagn egnet til å påvirke B til å unnlate å anmelde ham til politiet.

III Straffeloven § 227, første straffalternativ

for i ord eller handling å ha truet med en straffbar handling som kan medføre høyere straff enn 6 måneders fengsel, under slike omstendigheter at trusselen var skikket til å fremkalle alvorlig frykt

Grunnlag:

I tidsrommet fra desember 2002 til 15. september 2005, blant annet på felles bopel i X og Y i Z, har han ved gjentatte anledninger uttalt til B at han skulle drepe henne og barna, at han som hadde gitt liv også hadde rett til å ta liv, og at han skulle brenne ned huset de bodde i. Dette var utsagn egnet til å fremkalle alvorlig frykt hos B.

IV Straffeloven § 219, første straffalternativ

for ved vanrøkt, mishandling eller annen liknende adferd oftere eller grovt krenker sine plikter mot ektefelle eller barn.

Grunnlag:

I tiden fra desember 2002 til 15. september 2005, på felles bopel i X og Y i Z, har han gjentatte ganger og grovt krenket sine plikter mot sin ektefelle B ved å utøve vold mot henne, ved å fremsette trusler mot henne, eller ved å utvise annen lignende atferd mot henne, herunder ved at han har forholdt seg som nærmere beskrevet i post I, II og II, og:

- a) En gang i august 2004 i Y i Z, slo han henne en gang med knyttet hånd i hennes venstre overarm slik at B ble påført et blåmerke.
- b) En gang i juli 2005 i Y i Z, tok han tak rundt halsen hennes og knep hardt til slik at B ble påført smerte over strupen.
- c) En gang i august 2005 i Y i Z, dyttet han til henne med en slik kraft at B falt bakover, og landet på foten til deres felles datter.
- d) Torsdag 15. september 2005 i Y i Z, samtidig som hun holdt deres felles sønn på armen, slo han henne to ganger i hodet like over høyre øret, slik at hun mistet balansen og falt mot kjøkkenbenken, deretter sparket han henne en gang i hennes høyre legg, alt slik at B ble påført øresus i noen timer og et blåmerke på høyre legg.

V Legemiddeloven § 31, annet ledd, jfr § 24, første ledd
for uten lovlig atkomst å ha brukt narkotika

Grunnlag:

I perioden fra 2004 og frem til 15. september 2005 i Z, har han ved gjentatte anledninger brukt hasj.”

- (3) Ved tilleggstiltalebeslutning 22. mai 2006 ble A av politimesteren i Hordaland tiltalt for ytterligere en overtredelse av straffeloven § 227 første straffalternativ. Grunnlaget for denne tiltaleposten var:

”Fredag 10. mars 2006 ca kl 12.45 i Æ i Z, uttalte han til C at han skulle ta ham, og at han ‘skulle ha pengene sine’, ellers skulle det ‘flyte blod’, hvilket var et utsagn som var skikket til å fremkalle alvorlig frykt hos C.”

- (4) Ved Bergen tingretts dom 2. februar 2007 ble A kjent skyldig både etter hovedtitalen og etter tilleggstitalen. Tingrettens dom har denne domsslutning:

- ”1. A, f. 27.10.1964, dømmes for overtredelse av Straffelovens § 266, 1., jf. 3. ledd, Straffelovens § 132 a, 1. ledd a, Straffelovens § 227, 1. str.alt., Straffelovens § 219, 1. str.alt. og Legemiddelovens § 31, 2. ledd, jf. § 24, 1. ledd, alt sammenholdt med Straffelovens § 62, 1. ledd, og idømmes en straff av fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder.**
- 2. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisningserstatning til B med kr. 50.000,- – femtitusen – kroner.**
- 3. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale saksomkostninger til det offentlige med kr. 5.000,- – femtusen – kroner.”**

- (5) A påanket tingrettens dom til Gulating lagmannsrett. Anken gjaldt prinsipielt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for samtlige forhold. Subsidiært anket A over straffutmålingen. Han bad også om ny behandling av det borgerlige rettskrav, jf. straffeprosessloven § 434.

- (6) Ved lagmannsrettens beslutning 22. mars 2007 ble anken over hovedtitalens post II henvist til ankeforhandling. For øvrig ble anken nektet fremmet, jf. straffeprosessloven § 321 andre ledd første punktum. A begjærte nektelsesbeslutningen omgjort, men ved lagmannsrettens beslutning 8. oktober 2007 ble omgjøringsbegjæringen ikke tatt til følge.

- (7) Gulating lagmannsrett avsa 9. oktober 2007 dom med slik domsslutning:

”A, født 27. oktober 1964, dømmes for overtredelse av straffeloven § 132 a første ledd bokstav a, og for de forhold som er rettskraftig avgjort ved Bergen tingretts dom av 2. februar 2007, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder.”

- (8) A har påanket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken er angitt å rette seg mot lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen. Det som påberopes som feil ved lovanvendelsen og saksbehandlingen, er at overtredelsen av straffeloven § 132a (hovedtitalens post II) ikke kan anses som et sammenhengende straffbart forhold (fortsett forbrytelse), og at det forhold som påtalemyndigheten i tiltalebeslutningen har subsumert under denne bestemmelse, ikke er tilstrekkelig konkretisert.

- (9) Ved Høyesteretts kjæremålsutvalgs beslutning 21. november 2007 ble anken over lovanvendelsen og saksbehandlingen tillatt fremmet, men ikke anken over straffutmålingen.

- (10) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*

- (11) Det er i rettspraksis lagt til grunn at det for straffbare handlinger som blir ansett som en sammenhengende forbrytelse, ikke stilles de samme krav til individualisering av de enkelte handlinger i gjerningsbeskrivelsen i tiltalebeslutningen som når de behandles som separate lovovertridelser, se Rt. 1998 side 1416 og Rt. 2001 side 38 (dommer Lunds votum). Jeg behandler derfor først om overtredelsen av § 132a skal anses som en sammenhengende forbrytelse.
- (12) Som sammenhengende forbrytelse anses ikke bare lovovertridelser hvor loven gjennom sin beskrivelse tar sikte på en varig eller sammensatt virksomhet ("sammensatte forbrytelser" eller "kollektivforbrytelser"), men også straffbare handlinger som det av andre grunner er naturlig å se i sammenheng, se Johs. Andenæs, Alminnelig strafferett, 5. utgave 2004, side 366 med nærmere gjennomgang av rettspraksis. Spørsmålet avhenger av en helhetsvurdering, der de viktigste momentene er om det foreligger sammenheng i tid, tilknytning til samme sted og om det foreligger felles forsett, se Rt. 1998 side 1416 med henvisninger til tidligere rettspraksis.
- (13) De handlinger som danner grunnlaget for tiltalen for overtredelse av straffeloven § 132a (hovedtiltalens post II), knytter seg til og inngår i grunnlaget for tiltalen for overtredelse av § 219 første straffalternativ (hovedtiltalens post IV). Paragraf 219 ble endret i 2005 med virkning fra 1. januar 2006. Før lovendringen lød bestemmelsen slik:

"Med Fængsel indtil 2 Aar straffes den, som udsætter nogen hans Husstand tilhørende Person for Nød ved modvillig at unddrage sig den ham paahvilende Forsørgelsespligt, eller som ved Vanrøgt, Mishandling eller anden lignende Adfærd oftere eller grovt krænker sine Pligter mod Ægtefælle eller Barn eller mod nogen hans Husstand tilhørende eller hans Omsorg undergiven Person, som paa Grund af Sygdom, Alder eller andre Omstændigheder er ude af Stand til at hjælpe sig selv. Har Forbrydelsen havt Døden eller betydelig Skade paa Legeme eller Helbred tilfølge, anvendes Fængsel indtil 6 Aar.

På samme Maade straffes den, som ved Forledelse eller Tilskyndelse medvirker til nogen oven omhandlet Handling."

- (14) Det alternativ i denne bestemmelse som A ble tiltalt etter, var alternativet "ved Vanrøgt, Mishandling eller anden lignende Adfærd oftere eller grovt krænker sine Pligter mod Ægtefælle". Det vil som oftest være en forutsetning for at det skal foreligge en overtredelse av denne straffebestemmelse, at det er begått flere enkelthandlinger som blir sett under ett. Bestemmelsen er i rettsteorien benyttet som et eksempel på det som blir omtalt som en "sammensatt forbrytelse" eller "kollektivforbrytelse", se for eksempel Andenæs, op.cit. side 366.
- (15) I motsetning til overtredelse av § 219 vil overtredelse av § 132a vanligvis bestå av mer enkeltstående handlinger. I dette tilfellet består imidlertid de handlinger som danner grunnlaget for tiltalen for overtredelse av § 132a, hovedsakelig av trusler som tok sikte på å påvirke fornærmede til å avstå fra å anmelde de handlinger som er subsumert under § 219. På grunn av den nære sammenheng det i det foreliggende tilfelle er mellom disse tiltalepostene, må etter min oppfatning også tiltalen for overtredelse av § 132a anses som en sammenhengende forbrytelse. De trusler som er subsumert under denne bestemmelse, er fremsatt på As og fornærmedes tidligere felles bopel, og inngår i et sammenhengende volds- og trusselregime, som må anses omfattet av et vedvarende forsett.

- (16) Det neste spørsmål blir om de handlinger som danner grunnlag for hovedtiltalens post II, er tilstrekkelig individualisert i tiltalebeslutningen.
- (17) Etter straffeprosessloven § 252 skal tiltalebeslutningen blant annet inneholde ”en kort, men så vidt mulig nøyaktig beskrivelse av det forhold tiltalen gjelder, med opplysning om tid og sted”. Bestemmelsen må tolkes i lys av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 6 nr. 3 bokstav a, som bestemmer at den som blir siktet for en straffbar handling, snarest og i et språk han forstår, har krav på å bli underrettet ”i enkeltheter, om innholdet i og grunnen til siktelsen mot ham”. Både i norsk rettspraksis og i praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) har det vært lagt til grunn at hvor strenge individualiseringskrav som stilles, avhenger av omstendighetene, og at det avgjørende må være om siktede har fått et tilstrekkelig grunnlag for å forberede sitt forsvar, se EMDs dom 25. juli 2000 i saken *Mattocchia mot Italia* avsnittene 59 og 60 og Rt. 2001 side 38 og 1998 side 1416 med videre henvisninger. Dette innebærer at den handlingsbeskrivelse som er gitt i tiltalebeslutningen, blant annet må suppleres med påtalemyndighetens bevisoppgave og innholdet av de forklaringer som påtalemyndigheten påberoper.
- (18) I den foreliggende sak inneholder tiltalen for overtredelse av straffeloven § 132a en beskrivelse av hva de trusler som ble fremsatt, gikk ut på, og i hvilke sammenhenger de vanligvis ble fremsatt. Tiltalebeslutningen angir også en tidsmessig ramme for handlingene, men gir ikke nærmere opplysninger om på hvilke tidspunkter de enkelte truslene ble fremsatt. Tiltalen for overtredelse av § 219 inneholder en tilsvarende beskrivelse av handlingenes karakter og den tidsmessige ramme for handlingene, men for denne tiltaleposten er det i tillegg gitt en nærmere spesifisering av fire enkelthandlinger.
- (19) Som tidligere nevnt, tok de trusler som danner grunnlaget for tiltalen for overtredelse av straffeloven § 132a, hovedsakelig sikte på å påvirke fornærmede til ikke å anmelde overtredelsen av § 219. Disse handlingene er derfor nøye knyttet sammen. Fornærmede har ikke vært i stand til å tidfeste de enkelte truslene mer eksakt. I politiforklaring av 28. september 2005 har hun således blant annet forklart:

”I tiden etter november 02 og frem til januar 05, fremsatte mistenkte flere ganger trusler om å drepe fornærmede og barna. Dette var i situasjoner hvor fornærmede forsøkte å snakke med mistenkte. Dette var ofte i situasjoner hvor fornærmede sa at mistenkte måtte flytte ut fra boligen. Ved slike konflikter sa mistenkte til fornærmede flere ganger at dersom dette ble en realitet, skulle han drepe henne og barna. Han som hadde gitt liv, hadde også rett til å ta liv. Dette sa han flere ganger.

Dersom mistenkte ikke fikk det som han ville, var det alltid hennes feil. Mistenkte er stor og sterk, og fornærmede hadde ikke noe ønske om fysiske konfrontasjoner med han.

Fornærmede kunne ikke tidfeste nærmere tilfellene når mistenkte fremsatte truslene om å drepe henne og barna.

...

Fornærmede har ikke snakket med mistenkte om at hun vil gå til politiet og fortelle noe om han. Mistenkte har truet fornærmede med konsekvensene for henne, barna og boligen dersom hun gir forklaring til politiet. Hun skulle da være klar over at han kom til å drepe henne, barna og brenne ned huset dersom han kom i fengsel på grunn av henne, og hva hun har forklart. Han har forklart henne at i Norge trengte han ikke sitte så lenge i fengsel, slik at han ville ta henne så snart han ble løslatt. Fornærmede er livredd for disse truslene han har fremsatt. Dette har han sagt flere ganger uten at

fornærmede kan klare å tidfeste dem noe nærmere. Hun føler et stort press i den sammenheng.”

- (20) Det hadde etter min mening vært ønskelig om tiltalebeslutningen i alle fall hadde inneholdt en noe mer nøyaktig tidsangivelse av enkelte av de trusler som er fremsatt. Siden truslene knytter seg til overtredelsen av § 219, som har karakter av en sammensatt forbrytelse, og har bestått av en mer eller mindre sammenhengende trusseltilstand, finner jeg imidlertid gjerningsbeskrivelsen for tiltalen for overtredelse av § 132a tilstrekkelig spesifikk.
- (21) Anken må etter dette forkastes.
- (22) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (23) Dommer **Coward:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (24) Dommer **Flock:** Likeså.
- (25) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (26) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (27) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: